

ROZVOJ A KRÍZA PODNIKU

Batyr Chalmuradov¹

ABSTRAKT

V článku je riešená aktuálna požiadavka súčasnosti vyvinúť v teoretickej podobe, organizačno-ekonomický mechanizmus prevencií zameraný na prekonanie krízových javov ktoré môžu nastať v príslušnej etape životného cyklu podniku (firmy). Pozornosť je venovaná vymedzeniu etáp utvárania životného cyklu podniku (firmy) a špecifikácii úloh pre tieto etapy z aspektu utvárania prevencií v oblasti krízového riadenia.

Kľúčové slová: Životný cyklus, kríza, prevencia.

ABSTRACT

The article dealt with the current requirement is currently developing a theoretical position, organizational-economic mechanism prevencií, exit phenomenon that can occur in the stage of the life cycle of an enterprise (company). Attention is dedicated to the life cycle stages of creating an enterprise (company) and the specification of tasks for the stage from the aspect of creating pervencií krizeveho management..

Key words: Life cycle, crisis prevention.

Každá činnosť prináša určité riziko, ktoré je spojené s určitým stupňom neúspechu. Cieľom bezpečnostného manažmentu nie je eliminovať a odstrániť všetky riziká, ale len tie, ktoré sú pre subjekt bezpečnosti najviac škodlivé.

Riziko a kríza nie je staticky veličiny, naopak je veľmi dynamicky a majú určité zákonitosti, ktoré je možné vyjadriť v *životnom cykle*.

Životný cyklus definuje fázy vývoja rizika v hodnotení bilancii podnikateľského subjektu a súčasne odráža dosahy na podnikové výsledky. Taká je definícia životného cyklu rizika podľa niektorých európskych ekonómov. Životný cyklus rizika je vymedzený svojim vznikom a zánikom a má dve fázy svojho pôsobenia a to: *fázu narastania rizika* (od vzniku po vrchol) a *fázu znižovania rizika* (od vrcholu po zánik).

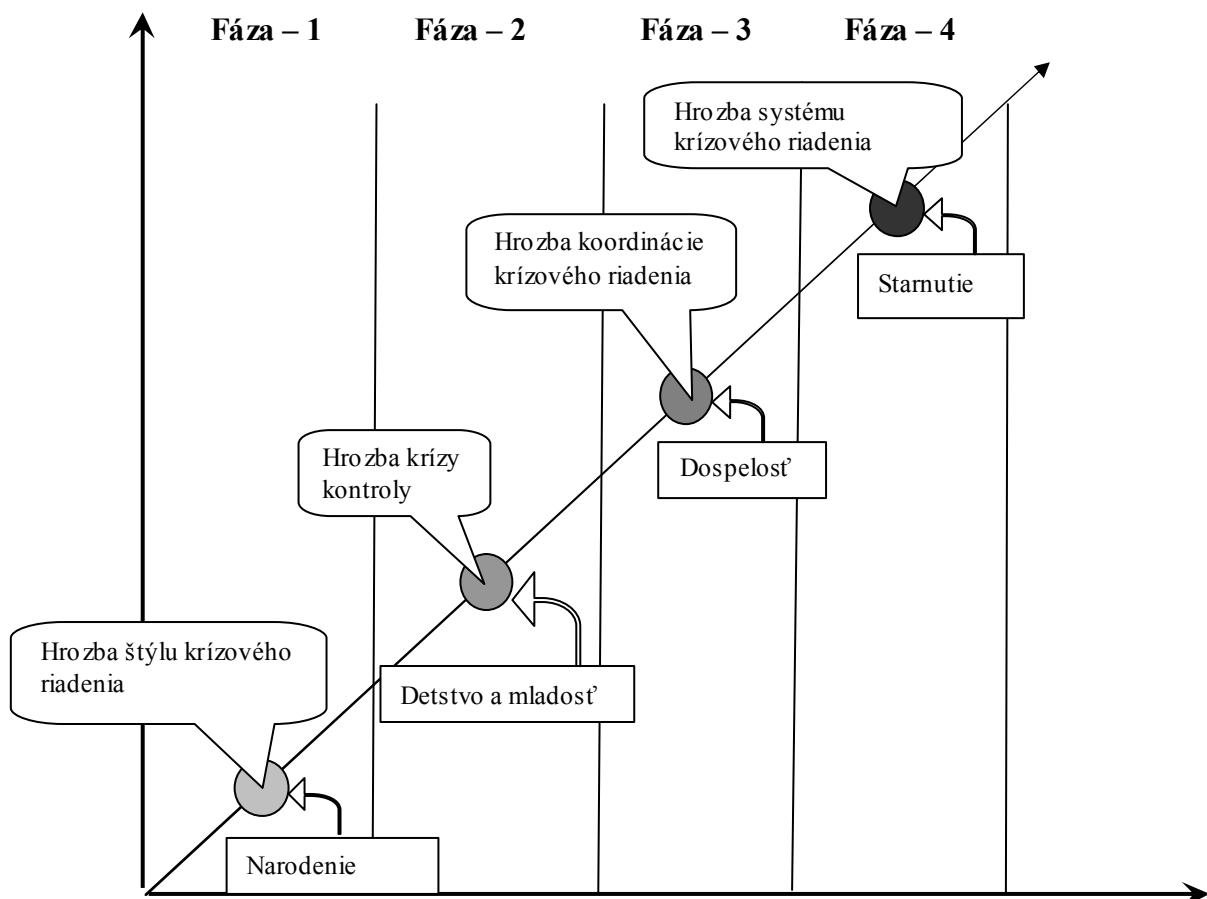
¹ . Doc. MUDr. Batyr Chalmuradov CSc, Národná letecká univerzita. Kyejv, Ukrajna
Prospekt Komarova 1 Kyejv, Ukrajna 03068 batyrk@yandex.ru

Činnosť podnikov sa vykonáva v súlade s princípmi podnikania, ktoré tvoria základ pre rozvoj výroby, najmä slobodnú voľbu foriem činnosti.

Ak vezmeme do úvahy podnikateľský subjekt z pohľadu svojho života ako mikro-ekonomický systém a genetický vznik a vývoj palety javov, ukáže sa zrejme, že v každej fáze vývoja podniku hrozí kríza. V teórii, management používa pojem «životný cyklus podniku», čo znamená spoločné etapy, ktorými prechádzajú spoločnosti v priebehu jeho života (od vzniku až po jeho likvidáciu). Každá fáza sa vyznačuje určitým systémom strategických cieľov a zámerov, najmä vytváranie potenciálnych zdrojov dosiahnutých výsledkov hospodárenia.

Životný cyklus organizácie je považovaný za spoločné fázy vývoja (evolúcie), z ktorých každý končí s krízou. Cieľom a úlohou našej práce bolo vyvinúť v teoretickej polohe, organizačno-ekonomický mechanizmus prevencií, prekonanie krízových javov ktoré môžu nastať v príslušnej etape životného cyklu podniku.

Preto, pointa životného cyklu podniku a všetkých jej činností je rad etáp, počnúc narodením, prosperitou a následné zastavenie existencie alebo radikálna modernizácia. Obrázok 1 ukazuje štyri hlavné fázy rozvoja firmy, z ktorých každý má špecifický účel, vlastnosti, štýl riadenia, je hlavnou úlohou, organizácie práce v podmienkach krízy.

Obrázok 1. Životné fázy podnikania a hrozba krízy

Fáza 1 - narodenie organizácie. To je charakterizované: definuje hlavný cieľ - vytvoriť produkciu; hlavná úloha - nájsť na trhu medzeru; Práca - na základe podnikateľského plánu pre výrobu, generovať príjmy tým, že hľadáme motivačné

faktory pre stimuláciu práce; krízové situácie môžu nastať z nedostatku profesionality, vedenia a riadenie tímov.

Fáza 2 - detstvo a mladosť. Špeciálna funkcia: hlavný cieľ - urýchliť nárast vo výrobe; hlavná úloha - k upevneniu svojej trhovej prezentácie; Práca - použitie energie-úspora času a nákladov-úsporných výrobných technológií k zvýšeniu zisku prostredníctvom podpory kolektívnej a individuálnej práce. Kríza môže dôjsť v dôsledku nesprávneho vykonávania kontrolných funkcií.

Fáza 3 - dospelosť. Ponúknuté: hlavný cieľ - systematický, vyvážený rast produkcie a finančnej stability; Vplyv konanie o poverení (decentralizované riadenie); Hlavnou úlohou je zvýšiť sortiment a prieniku na trh svojho predaja; Práca - použitie energie-úspora času a nákladov-úsporné technológie výroby, distribúcie a spolupráce, motivácie a podpory kolektívne a individuálne práce; krízové situácie môže nastať v systéme, koordinácie a regulácie administratívne opatrenia.

Fáza 4 - starnutie organizácie. Ponúknuté: Hlavným cieľom v rozvoji spoločnosti - na udržanie dosiahnutých výsledkov (za účelom pobytu v dobytých pozíciách), poskytovanie rehabilitácie spoločnosti vo všetkých smeroch; hlavná úloha - omladenie systému riadenia; Práca - využitie vedeckých organizácií, flexibilné pracovný harmonogram, aby sa zabezpečila účasť zamestnancov v prerozdeľovaní ziskov. Ku kríze môže dochádzať z nedostatku modernizácie, diverzifikácie a inovácie výrobných systémov preto je potrebné túto fázu pre-anticipovať a reagovať.

Prítomnosť self-regulačných systémov, ich pružnosť a odolnosť spoločnosti pomáha pripraviť sa na krízové situácie. Podstata adaptácie firiem je definovaná ako ekonomická, finančná, sociálna, etická adaptácia pre efektívne fungovanie krízy. Prispôsobenie je rozdelené na pasívne a aktívne adaptácie. Pasívne adaptácie menia správanie firmy pod vplyvom vonkajšieho prostredia, aktívne prispôsobenie prostredia samotnej zmeny pod vplyvom právneho alebo politického mechanizmu.

LITERATÚRA

[1] MATIS, Jozef: Sociálno-pedagogické aspekty prípravy bezpečnostného manažéra. In: Securitologia. - ISSN 1898-4509. - Nr. 7 (2008), s. 154-165.

[2] ИВАНЮТА С.М. Антикризове управління. Навчальний посібник. – Київ.: центр учбової літератури ISBN 978-966-364-423-3, 2007. – 288 с.

Článok recenzoval:
doc. Ing. Ladislav Novák, PhD.

